दैनिकम् ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमसंस्कृतवार्ता

पञ्चाङ्गम्
अद्य सिद्धार्थी वि.सं. २०८२,
कलियुगाब्धः ५१२७ शरद-ऋतुः
सूर्यः दक्षिणायनम् माघकृष्णाष्टमीनवमी
पौषः 27 प्रविष्टांशः मङ्गलमयः भवेत्

■ पृष्ठ-5 ■ वर्ष-5 ■ अङ्क-80 | 1 | जनवरी 11, 2026 | Website- www.himsanskritam.com | Email-himsanskrit@gmail.com

2 एम्स बिलासपुरे हाइड्रोथर्मल ऑटोक्लेव रिएक्टर- प्रौद्योगिक्या सटीकं, सुरक्षितं च सुलभं चिकित्सोपचारं भविष्यति

3 एप्रिलमासे निर्वाचनं सम्पादयितुं समस्या नास्ति; राज्यसर्वकारेण क्रमसूची (रोस्टर) अन्तिमरूपेण निर्धारयितव्या - अनिलखाची

5 जलमार्गमन्त्री सर्वानन्दसोनोवालः विशाखापत्तनम-बन्दरगाह-प्राधिकरणस्य अनेक-परियोजनानां आधारशिलाम् अस्थापयत्

सुभाषितम्

एकतः सकला विद्या,
चातुर्यं पुनरेकतः।
चातुर्येण बिना कृत्या,
सकला विकला कला:।।

अर्थात्- यदि विभिन्न प्रकार की केवल विद्यायें ही किसी व्यक्ति को ज्ञात हों तो फिर भी उन्हें प्रयुक्त करने के लिये चतुरता की भी आवश्यकता होती है। यदि विना चतुरता के कलायें व्यवहार में लाई जाती हैं तो उसका परिणाम त्रुटिपूर्ण और अधूरा ही रहता है।

त्रिपञ्चाशत-तमं विश्व-पुस्तक-मेलापकं नवदेहल्याम् आरब्धम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - त्रिपञ्चाशत-तमं विश्व-पुस्तक-मेलापकम् राष्ट्रिय-राजधान्यां नवदिल्ल्याम् आरब्धम्। अस्मिन् नव-दिवसीये आयोजने पञ्चत्रिंशदधिक-देशानाम् एक-सहस्राधिकाः प्रकाशकाः सहभागं कुर्वन्ति। कार्यक्रमस्य उद्घाटनं शिक्षा मन्त्री धर्मेन्द्र प्रधानः अकरोत्। अत्रावसरे श्रीप्रधानेन उक्तं यत् पुस्तकानि ज्ञानस्य संवाहकानि वर्तन्ते। इमानि सन्ततयः सभ्यतया स्मृत्या च सह संयोज्य समाजाय दिशः यच्छन्ति। तेन विश्व-पुस्तक-मेलापकं देशस्य पठन संस्कृतेः बृहत्तमः सार्वजनिकोत्सवःप्रतिपादितः । अवधेयमस्ति यत् भारतीयसैन्येतिहासः वीरता ज्ञानं च @75 इति अस्मिन् वर्षे विश्वपुस्तकमेलापकस्य विषयः अस्ति। अस्मिन् नव-दिवसीये आयोजने पञ्चत्रिंशदधिक-देशानाम् एक-सहस्राधिकाः प्रकाशकाः सहभागं कुर्वन्ति

राजस्थानस्य जोधपुरे मारवाड़ इंटरनेशनल सेन्टर इत्यत्र आयोजिते माहेश्वरी समुदायस्य राष्ट्रिय सम्मेलनं सम्बोधितवान् अमितशाहः

हिमसंस्कृतवार्ताः - गृहमन्त्री अमितशाहः सबलम् अवोचत् यत् देशस्य वैश्विक महाशक्तेः रूपेण उदेतुम् आत्मनिर्भरता अत्यन्त महत्त्वपूर्णा अस्ति। श्रीशाहेन राजस्थानस्य जोधपुरे मारवाड़ इंटरनेशनल सेन्टर इत्यत्र आयोजिते माहेश्वरी समुदायस्य राष्ट्रिय सम्मेलनं सम्बोधितम्। तेनोक्तं यत् स्वदेशी उत्पादानाम् उपयोगेण राष्ट्रम् आत्मनिर्भरं स्वावलम्बी च भविष्यति। गृहमन्त्रिणा मातृभाषायाः संवर्धनस्य महत्त्वमपि सबलं प्रतिपादितम्।

अधिवक्तृभिः आधुनिक-प्रौद्योगिक्याः उपयोगः कर्तव्यः-मुख्यन्यायाधीशः

भारतस्य मुख्य न्यायाधीशः न्यायमूर्तिः सूर्यकान्तः अवोचत् यत् अधिवक्तृभिः आधुनिक-प्रौद्योगिक्याः उपयोगः कर्तव्यः। यतोहि अपराधस्य परिवर्तित प्रकृतेः कारणेन न्यायपालिकायाम् एतासां प्रौद्योगिकीनाम् उपयोगः तीव्रतया वर्धते। मुख्य न्यायाधीशः गतदिने हरियाणायाः हांसी इत्यत्र स्थानीय-न्यायिक परिसरे आयोजिते अभिनन्दन समारोहे न्यायिकधिकारिणः अधिवक्तृणः च सम्बोधयति स्म।

ऋतु विभागेन राजस्थाने तमिलनाडुराज्ये पुदुचेर्यां कराइकल क्षेत्रेषु च नारङ्गवर्णीया सञ्चेतना प्रसारिता

ऋतु विभागेन राजस्थाने तमिलनाडुराज्ये पुदुचेर्यां कराइकल क्षेत्रेषु सघन कुज्झटिकायाः ऑरेंज अलर्ट इति नारङ्गवर्णीया सङ्केतना प्रसारिता अस्ति। ऋतु विभागेन उक्तं यत् अस्य मासस्य त्रयोदश-दिनाङ्क यावत् हिमाचलप्रदेशे उत्तराखण्डे हरियाणायां चण्डीगढे दिल्ल्यां मध्यप्रदेशे बिहारे पश्चिमबङ्गाले देशस्य पूर्वोत्तरभागे अपि सघन कुज्झटिकायाः प्रभावो द्रष्टुं शक्ष्यते।

प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी त्रिदिवसीय यात्रायै गुजरातं प्राप्तवान्

हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी त्रिदिवसीय यात्रायै गुजरातं प्राप्तवान् । यात्रावधौ प्रधानमन्त्री सोमनाथ-स्वाभिमान-पर्व समेत्य प्रमुखाध्यात्मिक कार्यक्रमेषु सहभागं करिष्यति। सोमनाथ-मन्दिरस्य शाश्वत-भावनायाः उत्सवम् आमानयितुं चतुर्दिवसीयं सोमनाथ-स्वाभिमान-पर्व गुरुवासरे गिर- सोमनाथ-जनपदस्य तटीय नगरे वेरावले आरब्धम्। इदं पर्व षड् विंशत्युत्तरैकसहस्रतमे वर्षे महमूद गजनी द्वारा सोमनाथमन्दिरे आक्रमणस्य एकसहस्र-वर्षपूर्ती स्वतन्त्रतायाः अनन्तरम् एकपञ्चाशदुत्तर-नवदश-शततमे वर्षे मन्दिरस्य पुनरूद्धारस्य पञ्चसप्ततिः वर्षपूर्ती च आयोज्यते। अस्मिन् ऐतिहासिकावसरे प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः स्वागताय पवित्रं नगरं प्रभास पाटनं पूर्णतया सन्नद्धम् अस्ति।

जर्मन-देशस्य फेडरल चांसलर फ्रेडरिक मर्ज़ द्वादशे दिने सोमवासरे द्विदिवसीय-भारतयात्रायाम् आगमिष्यति

जर्मन-देशस्य फेडरल चांसलर फ्रेडरिक मर्ज़ इत्यसौ अस्य मासस्य द्वादशे दिने सोमवासरे द्विदिवसीय-भारतयात्रायाम् आगमिष्यति। विदेश मन्त्रालयसस्य अनुसारं निजयात्रावधौ श्रीमर्जः गुजरातस्य साबरमती आश्रमे श्रद्धाञ्जलिं प्रदाय अन्ताराष्ट्रिय-पतंग महोत्सवे प्रतिभागं करिष्यति। अयं महोत्सवः देशद्वयोः मध्ये सांस्कृतिक सम्बन्धान् प्रकटयति। श्री मर्ज़ः महात्मा मन्दिरे प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना सह प्रतिनिधिमण्डल-स्तरीयं संवादं करिष्यति।

दिल्ली- राज्यसर्वकारेण केन्द्रसर्वकाराय ३००० विद्युत्बसक्रयणार्थं प्रस्तावः प्रेषितः

दिल्लीसर्वकारेण राजधान्यां परिवहनव्यवस्थां पूर्णतया “हरित” कर्तुं ३००० तः अधिकाः अतिरिक्तविद्युत्बसाः क्रेतुं केन्द्रसर्वकाराय प्रस्तावः प्रदत्तः। मुख्यमन्त्री रेखागुप्ता इत्यनया उक्तं यत् राजधानीपरिवहनविभागस्य अन्तर्गतं सप्तमीटर्, नवमीटर्, द्वादशमीटर् व्यासस्य बसयानानां सहितं एताः बसयानानि संकीर्णमार्गेषु दिल्लीवासिनां कृते अन्तिममाइलपर्यन्तं सम्पर्कं प्रदास्यन्ति।

दैनिकं ई-संस्कृतवार्तापत्रम्
हिमसंस्कृतवार्ताः
हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य एकवर्षस्य सदस्यता
१०० ₹
One year subscription to the daily Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees
To subscribe, text us a message saying hello on the number below.
7876636263

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुध्दीनां कृते, राजनैतिक-सांस्कृतिकविचाराणाञ्च कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवाहरसङ्केतः-१७७१११
सङ्केतः- प्रबन्धनिदेशिका- शिवानी शर्मा हिमसंस्कृतम्

ईरानदेशे विश्वनेतृभिः प्रदर्शनकारिषु हिंसक कार्याचरणस्य निन्दा कृता

ईरानदेशे प्रवर्तमानानां प्रदर्शनानां मध्ये विश्वनेतृभिः प्रदर्शनकारिषु हिंसक कार्याचरणस्य निन्दा कृता। ऑस्ट्रेलिया-कनाडा यूरोपीय-सङ्घाना विदेश मन्त्रिभिः एकस्मिन् संयुक्त-वक्तव्ये ईरानस्य नागरिकाणां सहनशक्तिः श्लाघिता। तत्रत्यं प्रशासनं च प्रदर्शनकारिणः विरुध्य घातकास्त्राणां प्रयोगवारणाय शान्तिपूर्ण-विरोधाधिकारस्य सम्मान कर्तुम् अध्यर्थितम्। अवधेयं यत् ईरान-देशस्य नैकेषु प्रान्तेषु विरोध-प्रदर्शन निध्याय बृहत् सङ्ख्यायां सुरक्षा-बलानि नियोजितानि । ईरान-प्रशासनेन देशे अन्तर्जालसेवा स्थगिता येन परस्परं जनसम्पर्कः अपि बाधितः।

एम्स बिलासपुरे हाइड्रोथर्मल ऑटोक्लेव रिएक्टर- प्रौद्योगिक्या सटीकं, सुरक्षितं च सुलभं चिकित्सोपचारं भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ताः- बिलासपुरम्। एम्स बिलासपुरं चिकित्सा- अनुसन्धानक्षेत्रे महतीं प्रगतिं कर्तुं सज्जं भवति। संस्थाने हाइड्रोथर्मल् ऑटोक्लेव रिएक्टर-प्रौद्योगिक्याः स्थापनाप्रक्रिया आरब्धा अस्ति। एषः अत्याधुनिकः उपकरणः न केवलम् अनुसन्धानस्य गुणवत्तां वर्धयिष्यति, अपि तु भविष्ये कर्करोगिणाम्, अस्थिरोगिणां च (ऑर्थोपेडिक) उपचारम् अधिकं सटीकं, सुलभं च सुरक्षितं कर्तुं "गेम-चेन्जर" इव सिद्धो भविष्यति।

एषा यन्त्रणा प्रत्यक्षतया कर्करोगस्य उपचारं न करोति, किन्तु उपचारस्य उन्नयनाय आधारं निर्माति। अस्य रिएक्टरस्य साहाय्येन एते "स्मार्ट" नैनोकणाः निर्मीयन्ते, ये औषधिं शरीरस्य स्वस्थभागान् अस्पृशन्त एव, सीधैव ट्यूमरपर्यन्तं नयन्ति। अनेन केशपातः, दुर्बलता इत्यादयः दुष्प्रभावाः न्यूनाः भवन्ति, रोगिणां महती राहतिः भवति। एम-आर-आई, सी-टी-स्कैन च इत्यादिषु परीक्षणेषु एतेषां नैनो-कणानां प्रयोगेन कर्करोगस्य प्रारम्भिक-अवस्थायामेव अभिज्ञानम् सम्भवति।अस्याः प्रौद्योगिक्याः माध्यमेन हाइड्रॉक्सीएपेटाइट-सदृशाः पदार्थाः सिद्ध्यन्ति, ये वास्तविक-अस्थिवत् एव कार्यं कुर्वन्ति। एतेषां पदार्थानां कृतघुट्टिकाः (घुटने), कूल्हिकाः तथा दन्त-इम्प्लान्टाः अधिकं दृढाः भवन्ति, शरीरं च तान् शीघ्रं स्वीकुरुते; तेन संक्रमणस्य सम्भावना न्यूनं भवति, पुनर्प्राप्तिः (रिकवरी) च शीघ्रा भवति। स्वदेशीय- निर्माणेन इम्प्लान्टानां मूल्यं न्यूनं भविष्यति, येन दरिद्रतमोऽपि रोगी आधुनिक- शल्यचिकित्सायाः लाभं प्राप्स्यति।विशेषज्ञाः वदन्ति यत् एषः रिएक्टरः १०० तः ३०० डिग्री सेल्सियस तापमानपर्यन्तम्, अतिभार-दाबे च कार्यं करोति। प्रयोगशालायां स नियन्त्रिताः रासायनिक- प्रतिक्रियाः जनयति, याः सामान्य- परिस्थितिषु असम्भवाः स्युः। अस्य उपयोगः न केवलं चिकित्सायाम्, अपि तु जलशोधनं, बैटरीविकासः, प्रदूषण-नियन्त्रणम् इत्यादिषु पर्यावरण- संरक्षण- कार्येष्वपि भविष्यति।विशेषज्ञानां मतम् अस्ति यत् अनेन छात्रेभ्यः तथा वैज्ञानिकेभ्यः विश्वस्तरीय-प्रौद्योगिक्यां कार्यं कर्तुं अवसरः लभ्यते, यस्य अन्तिमः लाभः प्रत्यक्षतया रोगिभ्यः भविष्यति। एषा प्रौद्योगिकी एम्स् बिलासपुरं केवलं चिकित्सालयं न, अपि तु चिकित्सा- अनुसन्धानस्य केन्द्रं करिष्यति।कदाचित् सामान्य- एण्टिबायोटिक- औषधानि रोगिषु प्रभावं त्यजन्ति। एषा यन्त्रणा प्रयोगशालायां उच्च-तापमान-दाबयोः नूतनान् रासायनिक- अणून् विकसितुं साहाय्यं करोति, ये जटिल-संक्रमणान् मूलतः नाशयितुं समर्थाः नूतन- औषधीनां निर्माणे उपयुज्यन्ते। यदा चिकित्सा- प्रौद्योगिकी, अनुसन्धानं संस्थानस्य अन्तः एव भविष्यति, तदा भविष्ये परीक्षणानां तथा औषधानां कृते रोगिणां महानगरान् वा महागुणित- निजी- प्रयोगशालाः परिभ्रमितुं न आवश्यकं भविष्यति। सरलतया उक्तं चेत्- एषा एकः अत्यन्तं शक्तिशालीः सुरक्षितश्च दाबकक्षः अस्ति। प्रयोगशालायां वैज्ञानिकाः अस्मिन् रसायनानि स्थापयित्वा अत्युच्च-तापमाने तानि तापयन्ति, येन तानि नैनो-कणेषु परिवर्तन्ते; एतेषां सूक्ष्म-कणानां उपयोगः रोगिणाम् उन्नत-उपचारे भवति।

क्रयार्थं निविदा-प्रक्रिया आरब्धा

एतस्य महत्त्वपूर्ण-उपकरणस्य स्थापनायै संस्थानं पूर्णतया सिद्धम् अस्ति। एम्स् बिलासपुर-प्रशासनं तस्य क्रयार्थं निविदा-प्रक्रियां (टेंडर) आरब्धवान् अस्ति, येन शीघ्रमेव अनुसन्धान-प्रयोगशालायां तस्य स्थापना कृत्वा रोगिहितार्थम् अनुसन्धानकार्यं प्रारभ्येत। ३० जनवरीपर्यन्तं तस्य तकनीकी-प्रक्रिया पूर्णा भविष्यति, तथा आगामिषु मासेषु संस्थाने एषा सेवा उपलब्धा भविष्यतीति अपेक्षा अस्ति।

व्यवस्थापरिवर्तनेन राज्ये "नीलक्रान्तिः" इत्यस्य आरम्भं भवति, युनः स्वग्रामेषु जीविकाः लप्स्यन्ते

हिमसंस्कृतवार्ताः- शिमला। देशे "फलराज्यम्" इति स्थापिते हिमाचलप्रदेशे अधुना "नीलक्रान्तिः" कृषकाणां जीवने समृद्धिं आनयति। वर्तमानराज्यसर्वकारेण "व्यवस्थापरिवर्तनस्य" लक्ष्यं कृत्वा अनेकक्षेत्रेषु नवीनप्रयत्नाः कृताः, एतेषां प्रयत्नानाम् मत्स्यक्षेत्रे सकारात्मकं परिणामं प्राप्यते राज्यसर्वकारस्य मुख्यमन्त्री कार्पमत्स्यपालनयोजना मत्स्यपालकानां कृते वरदानं सिद्धं भवति। युवभ्यः स्वग्रामेषु स्वरोजगारस्य अवसरान् प्रदातुम् उद्देश्यं कृत्वा २०२४-२५ तमे वर्षे आरब्धा एषा योजना ग्राम्य-अर्थव्यवस्थां सुदृढां कृतवती अस्ति।राज्ये २०२२-२३ मध्ये १७,००० मेट्रिकटन मत्स्यस्य उत्पादनं कृतम्। एतत् २०२४-२५ तमे वर्षे प्रायः १९,००० मेट्रिकटनपर्यन्तं वर्धितम् अस्ति। गोविन्दसागरः, पोङ्गजलबन्धः, कोलजलबन्धः इत्यादिषु जलाशयेषु मत्स्यस्य उत्पादनं वर्धमानेन सिद्धं जातं यत् आधुनिकप्रबन्धनेन जनानां सहभागिता च ग्रामेषु स्वरोजगारस्य अवसरान् सृजितुं शक्नोति। सम्प्रति बिलासपुरं, मण्डी, ऊना, हमीरपुरं, कांगड़ा, सिरमौरः, चम्बा इत्यत्र एषा योजना कार्यान्विता अस्ति। योजना विस्तृतं भौगोलिकक्षेत्रं व्याप्नोति, मत्स्यक्षेत्रे सन्तुलितं क्षेत्रीयविकासं सुनिश्चितं करोति।मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः कथयति यत् युनः आत्मनिर्भरतां प्राप्तुं सशक्ताः कृत्वा ते राज्यस्य विकासयात्रायां सहभागिनः क्रियन्ते। मुख्यमन्त्री कार्प मत्स्यपालनयोजनायाः अन्तर्गतं कार्पमत्स्यपालनस्य एककव्ययः प्रति हेक्टेयर् ₹१२.४० लक्षं इति निर्धारितः अस्ति, यत्र सर्वकारेण ८० प्रतिशतं यावत् अनुदानं प्रदत्तम् अस्ति अनेन लघु-सीमान्त-मत्स्यकृषकाणां आर्थिकभारः न्यूनीकरोति।योजनायाः अन्तर्गतं ५०० वर्गमीटर्पर्यन्तं लघुमत्स्यपालकानां यूनिट-समूहानां कृते अपि सर्वकारः आर्थिकसहायतां ददाति। मत्स्यपालनस्य प्रचारार्थं राज्यसर्वकारः आधुनिकरोटिकाङ्गाः अपि स्थापयति। सोलनमण्डलस्य नालागढे कार्पसन्ततिततटः, पटलीकुहले च ट्राउटसन्ततिततटः स्थापितः अस्ति। प्रत्येकं ब्रूडबैङ्कं प्रायः ₹५ कोटि (₹५ कोटि) अनुमानितव्ययेन स्थापितं भवति। अनेन कृषकाणां कृते उच्चगुणवत्तायुक्तानि बीजानि प्राप्यन्ते। २०२५-२६ वित्तवर्षे अस्याः योजनायाः अन्तर्गतं ५ हेक्टेयर क्षेत्रे नूतनानां मत्स्यतडागानां निर्माणं क्रियते, यत्र ₹५० लक्षं (₹५० लक्षं) बजटं भवति। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् राज्यसर्वकारः ग्रामीणक्षेत्रेषु जनानां स्वरोजगारस्य अवसरान् प्रदातुं तेषां जीवने समृद्धिं आनयति। सर्वकारस्य मुख्यमन्त्री कार्पमत्स्यपालनयोजना राज्ये मत्स्यक्रान्तिं प्रेरयति, मत्स्यपालने सम्बद्धानां २०,००० तः अधिकानां परिवाराणां भविष्यं उज्ज्वलं करोति।

विकसितभारत-युवनेतृ-संवाद-कार्यक्रमः नवदेहल्याम् आरब्धः, युव-कार्य-क्रीडामन्त्री मनसुख मांडविया अवोचत् यत् अयं कार्यक्रमः युवानः राष्ट्रनिर्माणे सम्मेलयितुं प्रशासनस्य प्रतिबद्धतां प्रकटयति

हिमसंस्कृतवार्ताः - युव-कार्य-क्रीडामन्त्री मनसुख मांडविया अवोचत् यत् युवानः राष्ट्रनिर्माणे महत्त्वपूर्णां भूमिकां निभालयन्ति। नवदिल्ल्यां भारत-मण्डपम-प्राङ्गणे ऐषमो विकसितभारत-युव-नेतृ-संवाद-कार्यक्रमं सम्बोधयता तेनोक्तं यत् अयं संवादः युवानः प्रौद्योगिकी, उद्यमिता, शासनम्, सतत-सामाजिक-विकास-प्रभृति क्षेत्रेषु समाधानाय प्रोत्साहयिष्यति। केन्द्रीय मंत्री अवोचत् यत् अयं कार्यक्रमः युवानः राष्ट्रनिर्माणे सम्मेलयितुं प्रशासनस्य प्रतिबद्धतां प्रकटयति। अत्रावसरे राष्ट्रिय-सुरक्षा-परामर्शदात्रा अजीतडोभालेन भविष्ये विकसित-भारतस्य नेतृत्वं कर्तुं निर्णयस्वीकरणस्य क्षमता विकसितुं च यूनाम् आह्वानम् कृतम्। चतुर्दिवसीयः अयं कार्यक्रमः गतदिने आरब्धः। अयं कार्यक्रमः सोमवासरे जनवरी द्वादश्यां पूर्णो भविष्यति। अस्मिन् कार्यक्रमे देश-विदेशेभ्यः सार्धद्विसहस्र-युवानः प्रतिभागं कुर्वन्ति ।

कांगडायाः बीहण पंचायतस्य नङ्गलग्रामस्य शिक्षकः अनूपसिंहजसयालः पुस्तकालयविज्ञानविषये विद्यावारिधेः (पीएच.डी) उपाध्याः अलङ्कृतः

हिमसंस्कृतवार्ताः देहरा। लवली प्रोफेशनल विश्वविद्यालये जालन्धर इत्यत्र आयोजिते दीक्षांतसमारोहे कांगडायाः बीहण पंचायतस्य नङ्गलग्रामस्य एकःकेन्द्रीयविद्यालयस्य शिक्षकः अनूपसिंहजसयालः पुस्तकालयविज्ञानविषये विद्यावारिधेः (पीएच.डी) उपाध्याः अलङ्कृतः। विदितं स्यात् यत् स्वर्गीयस्य श्री बलवन्तसिंहजस्यालस्य स्वर्गीयस्य श्रीमती विमलादेवीस्य च पुत्रः श्री अनूपसिंहजस्यालः ग्रेट् ब्रिटेनस्य पूर्वप्रधानमन्त्री मैरी ट्रुस् इत्यस्याः संस्थया चालिते पुस्तकालयविज्ञानस्य विभागे पुस्तकालयविज्ञानविषये विद्यावारिधिं कृतवान्। एतत् हिमाचलप्रदेशस्य सर्वेषां च क्षेत्रस्य जनानां कृते आनन्दस्य गौरवस्य च विषयः अस्ति। उल्लेखनीयं यत् एषा उपाधिः विशिष्टविषये मौलिकं गहनं च शोधं कृत्वा सर्वोच्चं शैक्षणिकं उपाधिं भवति, येन व्यक्तिः तस्मिन् क्षेत्रे विशेषज्ञः भवति तस्य शोधं हिमाचलप्रदेशस्य सर्वकारीयमहाविद्यालयेषु पुस्तकालयानाम् स्वचालनस्य, संजालस्य च वर्तमानस्थितेः विषये केन्द्रितम् अस्ति। अद्यतनसूचनाप्रौद्योगिक्याः युगे यदि पुस्तकालयसंसाधनाः स्वचालिताः भवन्ति तर्हि संजालीकरणेन सामान्यजनस्य कृते सुलभाः भवितुम् अर्हन्ति । भारतसर्वकारः अस्मिन् विषये विशेषं ध्यानं ददाति। अद्यत्वे ई-पुस्तकालयः, राष्ट्रिय-अङ्कीयपुस्तकालयः च अस्य प्रमुखानि उदाहरणानि सन्ति । तस्य शोधकार्यं दर्शयति यत् हिमाचलप्रदेशः अद्वितीयां पुस्तकालयव्यवस्थां विकसयति। शासकीयमहाविद्यालयपुस्तकालयेषु स्वचालनस्य, संजालस्य च वर्तमानस्थितिः सन्तोषजनकात् दूरम् अस्ति । अधिकांशमहाविद्यालयपुस्तकालयेषु पुस्तकालयस्य अन्येषां पुस्तकालयकर्मचारिणां च घोरः अभावः भवति इति अपि चिन्ताजनकः विषयः । अद्यत्वे पुस्तकालयविज्ञानस्य जगत् अङ्कीय-आभासी-पुस्तकालयेषु केन्द्रितम् अस्ति, स्वचालनं, संजालीकरणं च प्राथमिक-आवश्यकता अस्ति । कस्यापि समाजस्य जागरूकं, सूचितं च कर्तुं पुस्तकालयानाम् महती भूमिका भवति । अस्मिन् अध्ययने देशे प्रचलितानां सामाजिकदोषाणां, एतेषां समस्यानां समाधानस्य च विषये अपि प्रकाशः प्रसारितः अस्ति । अद्यत्वे मादकद्रव्यव्यसनेन अस्माकं युवानः गृहीताः, मादकद्रव्यव्यसनं च अन्येषां भयानकसमस्यानां कारणं भवति यथा चौर्यम्, उत्पीडनं, बलात्कारः, भ्रष्टाचारः च अस्माकं परितः नित्यं घटमानाः घटनाः अस्य उदाहरणं भवन्ति, ये अस्माकं समाजाय, राष्ट्राय च गम्भीरं सङ्कटं जनयन्ति । पुस्तकालयाः ज्ञानस्य भण्डाराः भवन्ति, ज्ञानी समाजः समाधानं प्रददाति, न तु समस्याः । यदि प्रत्येकस्मिन् पंचायते पुस्तकालयः उद्घाटितः स्यात् तर्हि युवानां कृते स्वविरक्तसमयस्य उपयोगाय उपयुक्तं स्थानं स्यात्। अधिकशिक्षितः समाजः जागरूकतां वर्धयिष्यति, वर्तमानसामाजिकदुष्टानां निवारणे च साहाय्यं करिष्यति। अनेन दारिद्र्यात् निवृत्तिः प्राप्यते, समाजः समृद्धिं विकासं च प्रति गमिष्यति। डॉ. अनूपसिंहजस्यालः पूर्वसैनिकः अस्ति, सम्प्रति केन्द्रीयविद्यालयसङ्गठने सेवां करोति । तस्य प्राथमिकरुचिः शिक्षा, अध्यापनं च अस्ति । डॉ. अनूपसिंहजस्यालः सेनायाः सेवां कुर्वन् अध्ययनं न त्यक्तवान् । सः आङ्ग्लभाषायां राजनीतिशास्त्रे च एम.ए., बी.एड्., पुस्तकालये सूचनाविज्ञाने च स्नातकोत्तरपदवीं, एम.फिल्., पीएच.डी., यूजीसी-नेट् योग्यता च प्राप्तवान् । तस्य जीवनस्य कार्यं समाजं राष्ट्रं च सभ्यं, समर्थं, विकसितं च कर्तुं वर्तते। सः स्वयंसेवकः अस्ति तथा च बाल्यकालात् एव राष्ट्रीयस्वयंसेवकसङ्घेन सह सम्बद्धः अस्ति तथा च सम्प्रति देहरामण्डलस्य बौद्धिकशिक्षाप्रमुखत्वेन कार्यं करोति। १९७० तमे वर्षे अक्टोबर्-मासस्य ९ दिनाङ्के जन्म प्राप्य डॉ. अनूपसिंहजस्यालः अन्येषु सामाजिककारणेषु अपि महत्त्वपूर्णां भूमिकां निर्वहति । सः श्री मुचकुन्द महादेव ग्रामसुधरसभा, नङ्गल, श्री मुचकुन्द महादेव गौसदन, नङ्गल इत्यनेन सह अपि सम्बद्धः अस्ति । सः प्राकृतिककृषिम् अपि करोति ।

HP Panchayat Election - एप्रिलमासे निर्वाचनं सम्पादयितुं समस्या नास्ति; राज्यसर्वकारेण क्रमसूची (रोस्टर) अन्तिमरूपेण निर्धारयितव्या - अनिलखाची

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। हिमाचलप्रदेशे पंचायतनिर्वाचनसम्बद्धे उच्चन्यायालयस्य निर्णयस्य अनन्तरं राज्यनिर्वाचन-आयुक्तः अनिलखाची अवदत् यत्, "अहम् अग्रजः अस्मि। यदा अधिकारिणः कार्यालयम् आगमिष्यन्ति तदा तेषां मतं याच्यते। मिलित्वा समाधानं प्राप्स्यते। परन्तु पंचायतीराजसंस्थानिर्वाचनविषये मुख्यमन्त्री-आयुक्तयोः मध्ये पूर्वमेव चर्चा अभवत् । अनिलखाची इत्यनेन उक्तं यत् आयोगः निर्वाचनं कर्तुं सज्जः अस्ति। एकदा क्रमसूची अन्तिमरूपेण निर्धारितं जातं चेत् अग्रे कार्यं राज्यनिर्वाचन-आयोगस्य दायित्वं भवति। निर्वाचनस्य सज्जता सम्पन्ना अस्ति। एप्रिलमासे निर्वाचनं कर्तुं समस्या न भवेत्। फेब्रुवरी-मार्च-मासयोः विधानसभासत्रं छात्रपरीक्षा च भवति । पुलिस इत्यादयः कर्मचारिणः व्यग्राः भविष्यन्ति। निर्वाचनाय ४०,००० कर्मचारिणः आवश्यकाः सन्ति । एप्रिलमासे निर्वाचनकर्तव्यार्थं कर्मचारिणः नियोक्तुं शक्यन्ते।

कदा किं जातम् ?

- पंचायतीराजसंस्थानां कार्यकालः ३१ जनवरीदिनाङ्के समाप्तं भविष्यति।
- राज्यनिर्वाचन-आयोगेन पंचायत-जिलापरिषद्-वार्डयोः पुनर्सङ्घटनं पुनः सीमांकनं च कृतम् ।
- प्रकरणम् उच्चन्यायालयं प्राप्तवान्, चतुर्पञ्चवारं च श्रवणं निर्धारितम् ।
- तत्रैव पंचायतीराजविभागेन सप्तानां नूतनपंचायतानां सङ्घटनाय एवं कुलम् ७४ पंचायतानां पुनर्सङ्घटनार्थम् अधिसूचना प्रकाशिता।
- राज्यनिर्वाचनआयोगेन सीमापरिवर्तनं निवारयितुं आदर्शाचारसंहितायां धारा १२.१ इत्यस्य आह्वानं कृतम् ।
- राज्यनिर्वाचन-आयोगेन निर्मितायाः मतदातासूची ५६ लक्षं मतदातारः सन्ति । आयोगेन मतदातासूचीः अन्तिमरूपेण निर्धारिताः सन्ति।

आयोगेन २०११ जनगणनायाः आधारेण निर्वाचनस्य सज्जता कृता अस्ति

हिमाचलसर्वकारः वार्डानां पुनर्सङ्घटनं पुनः सीमांकनं च कृत्वा नूतनां क्रमसूचीं सज्जीकृत्य निर्वाचनं कर्तुं सज्जतां कुर्वन् अस्ति, राज्यनिर्वाचन-आयोगेन २०११ जनगणनायाः आधाररूपेण पंचायतनिर्वाचनस्य सज्जता कृता अस्ति। अधुना उच्चन्यायालयस्य निर्णयस्य अनुसरणं कृत्वा आयोगः, सर्वकारः च स्वस्य सज्जतां आरब्धवन्तः। राज्यनिर्वाचन-आयोगेन पूर्वमेव उक्तं यत् येषु पंचायतेषु समस्याः सन्ति तेषु पश्चात् निर्वाचनं कर्तुं शक्यते। वार्डानाम् पुनर्सङ्घटनं पुनर्चित्रणं च अधिकं समयं गृह्णीयात्। हिमाचलप्रदेशे सम्प्रति पंचायतानां कुलसंख्या ३,५७७ अस्ति । उच्चन्यायालयस्य निर्णयस्य अनन्तरं सर्वकारस्य राज्यनिर्वाचन-आयोगस्य च मध्ये समागमस्य श्रृङ्खला निरन्तरं प्रचलति स्म । उच्चन्यायालयस्य निर्णयस्य अनन्तरं सर्वकारः अपि अस्मिन् विषये विधिमतं याचितवान् । राज्यनिर्वाचन-आयोगेन अधिकारिभ्यः कर्मचारिभ्यः च निर्णयस्य सज्जतां कर्तुं निर्देशः दत्तः अस्ति। निर्वाचनस्य आयोजनार्थं लम्बितकार्यस्य परिमाणस्य विषये अपि पृष्टवान् । राज्यनिर्वाचन-आयोगः हिमाचलस्य प्रत्येकस्मिन् मण्डले युगपत् निर्वाचनं करणस्य पक्षे अस्ति। आयोगस्य तर्कः अस्ति यत् बालपरीक्षा जनवरी-फेब्रुवरी-मासेषु भवितव्या, येन शिक्षकाः अन्ये च कर्मचारिणः व्यग्राः भवन्ति। अतिरिक्तमतदानकेन्द्राणां कृते विद्यालयाः अपि रिक्ताः करणीयाः। अतः प्रत्येकस्मिन् मण्डले युगपत् निर्वाचनं कर्तुं शक्यते ।

विश्वहिन्दी-दिवसः(10 जनवरी)

डॉ विमलेश झा, डीएवी पब्लिक स्कूल,बरारी, भागलपुर, बिहार

केयूराणि न भूषयन्ति पुरुषं हारा न चन्द्रोज्ज्वलाः
न स्नानं न विलेपनं न कुसुमं नालंकृता मूर्धजाः।
वाण्येका समलंकरोति पुरुषं या संस्कृता धार्यते
क्षीयन्ते खलु भूषणानि सततं वाग्भूषणं भूषणम्॥

वाणी मनुष्यस्य जीवनं परिष्करोति।भाषा मनुष्यं सभ्यं, सुसंस्कृतं च करोति। भाषा केवलं संवादस्य साधनं न, अपि तु संस्कृतेः, राष्ट्रस्य, ज्ञानस्य च आधारः अस्ति।अत्र भाषाः तु बहव्यः सन्ति परं तासु भाषासु हिन्दीभाषायाः विशिष्टतमं स्थानं वर्तते।हिंदीभाषा तादृशी भाषा विद्यते यया माध्यमेन सामान्य जनाः अपि भावाभिव्यक्तौ समर्थाः भवन्ति। हिन्दीभाषा केवलं भाषा न, अपि तु भारतस्य सांस्कृतिकचेतनायाः , सामाजिकबोधस्य, राष्ट्रियपरिचयस्य च सजीवस्वरूपा अस्ति। एषा प्राचीनकालादेव भारतीयजनमानसं संयोजयन्ती विचारविनिमयस्य, भावाभिव्यक्तेः, विविधतायां एकतायाः च सशक्तं साधनं अस्ति। एषा न केवलं भारतसीमासु, अपि तु विश्वस्तरेऽपि स्वकीयं गौरवं प्रतिष्ठां च प्राप्तवती। हिन्दीभाषायाः वैश्विकमहत्त्वं, प्रचारं, सम्मानं च दृष्ट्वा प्रतिवर्षं जनवरीमासस्य दशमे दिनांके 'विश्वहिन्दी-दिवसः' आचर्यते। अयं दिवसः हिन्दीभाषायाः अन्ताराष्ट्रियप्रतिष्ठां प्रकाशयति तथा च तस्याः विकासविस्तारभविष्यविषये चिन्तनस्य अवसरं ददाति।

विश्वहिन्दीदिवसस्य मूलं 1975 तमेवर्षे जनवरीमासस्य दशमे दिनांके नागपुरनगरे आयोजिते प्रथमविश्वहिन्दीसम्मेलने निहितं वर्तते । अस्य सम्मेलनस्य मुख्योद्देश्यं हिन्दीभाषायाः अन्ताराष्ट्रियस्तरे प्रतिष्ठापनं तथा तां वैश्विकसंवादस्य भाषारूपेण स्थापितुं प्रयासः आसीत्। अस्मिन् ऐतिहासिके सम्मेलने विश्वस्य विविधदेशेभ्यः आगताः हिन्दीविद्वांसः, लेखकाः, कवयः, भाषाप्रेमिणश्च भागं गृहीतवन्तः। अस्य सम्मेलनस्य सफलतां दृष्ट्वा भारतसर्वकारेण 2006 तमे वर्षे निर्णयः कृतः यत् प्रतिवर्षं जनवरीमासस्य दशमे दिने 'विश्वहिन्दी-दिवसः' आयोजनं भवेत् । ततः आरभ्य भारतदेशे तथा विश्वस्य अनेकेषु राष्ट्रेषु अयं दिवसः उत्साहपूर्वकं आचर्यते। अद्य हिन्दीभाषा विश्वस्य अत्यधिकं भाष्यमाणासु भाषासु एका अस्ति। भारतदेशात् अतिरिक्तं नेपाल, मॉरीशस, फिजी, सूरीनाम, गुयाना, त्रिनिदाद्-टोबैगो इत्यादिषु देशेषु हिन्दी व्यापकतया भाष्यते, अवगम्यते च। अपि च अमेरिका, कनाडा, इंग्लैण्ड्, ऑस्ट्रेलिया, जर्मनी, जापान, खाडीदेशेषु च अपि हिन्दीभाषिणां संख्या निरन्तरं वर्धते।

प्रवासीभारतीयैः स्वसांस्कृतिकमूलैः सह सम्बन्धं रक्षितुं हिन्दीभाषा एकं सशक्तमाध्यमं अभवत् , येन एषा भाषा विश्वस्तरे अधिकं सुदृढा जाता। भारतीयसंविधाने हिन्दीभाषा राजभाषारूपेण स्वीकृता अस्ति। संविधानस्य अनुच्छेदः 343 अनुसृत्य देवनागरीलिप्यां लिखिता हिन्दीभाषा भारतसंघस्य राजभाषा अस्ति। संविधानस्य अष्टम्याम् अनुसूच्यां हिन्दीभाषासहिताः द्वाविंशतिभाषाः मान्यतां प्राप्तवन्तः। प्रशासन,शिक्षा, न्यायपालिका, संचारित्यादिक्षेत्रेषु च हिन्दीभाषा महत्त्वपूर्णां भूमिकां निर्वहति। लोकतान्त्रिकव्यवस्थायां जनसामान्यस्य सहभागितां सुनिश्चितुं हिन्दीभाषा सशक्तं साधनम् अस्ति।

हिन्दीसाहित्यस्य परम्परा अत्यन्तं समृद्धा गौरवशालिनी च अस्ति। आदिकालात् आधुनिककालपर्यन्तं हिन्दीसाहित्यं समाज-संस्कृति-राष्ट्रनिर्माणे च महत्त्वपूर्णं योगदानं दत्तवती। कबीरः, तुलसीदासः, सूरदासः, मीरा इत्यादयः सन्तकवयः हिन्दीभाषां जनभाषारूपेण प्रतिष्ठितवन्तः। भारतेंदुहरिश्चन्द्रः आधुनिकहिन्दीसाहित्यस्य आधारं स्थापितवान्। प्रेमचन्दः सामाजिकयथार्थस्य चित्रणं साहित्यरचनाभिः कृतवान्। महादेवीवर्मा, जयशंकरप्रसादः, सूर्यकान्तत्रिपाठी 'निराला', रामधारीसिंहः 'दिनकर', मैथिलीशरण गुप्त इत्यादीनां कवीनां रचनाभिःहिन्दीसाहित्यम् उत्कृष्टं स्थानं प्राप्तवान् ।

हिन्दीभाषायाः प्रचारप्रसारे जनसञ्चारमाध्यमानां भूमिका अपि अत्यन्तं महत्त्वपूर्णा अस्ति। हिन्दीसमाचारपत्राणि, पत्रिकाः, आकाशवाणी, दूरदर्शनं, चलचित्रं च हिन्दीभाषां जनानां मनसि स्थापितवन्तः। हिन्दीचलचित्रोद्योगः 'बॉलीवुड्' नाम्ना विश्वस्तरे प्रसिद्धः जातः, येन हिन्दीभाषा अन्ताराष्ट्रियस्तरे लोकप्रियतां प्राप्तवती। अद्य डिजिटलयुगे सामाजिकमाध्यमानि, ब्लॉग्, पॉडकास्ट्, यूट्यूब् इत्यादयः हिन्दीभाषायाः प्रसारे स्वयोगदानं कुर्वन्ति । शिक्षाक्षेत्रे हिन्दीभाषायाः महत्त्वं दिने दिने वर्धते एव। प्राथमिकस्तरात् उच्चशिक्षापर्यन्तं हिन्दीमाध्यमे शिक्षाव्यवस्था उपलब्धा अस्ति। राष्ट्रियशिक्षानीतिः 2020 मातृभाषायाः क्षेत्रीयभाषाणां च प्रोत्साहनं दत्तवती, येन हिन्दीभाषा नवीनां शक्तिं प्राप्तवती। सम्प्रति प्रतियोगीपरीक्षासु, शोधकार्येषु, तन्त्रशिक्षायां च हिन्दीभाषायाः प्रयोगः भवति एव।

आधुनिकप्रौद्योगिक्या सह हिन्दीभाषायाः समावेशःअपि वयं द्रष्टुं शक्नुमः। संगणक(Computer), चलदूरवाणी(Mobile)अन्तर्जाल(Internet)कृत्रिमबुद्धीत्यादि(AI)क्षेत्रेषु हिन्दीभाषायाः प्रयोगः निरन्तरं वर्धमानः विद्यते। यूनिकोड्, हिन्दीलेखनसाधनानि, वाक्सहायकाः, अनुवादसॉफ्टवेयरइत्यादिकारणात् हिन्दीभाषा यान्त्रिकजगति अपि स्वस्थानं प्राप्तवती। अद्य हिन्दीभाषायां ई-शासनं, ऑनलाइनशिक्षा, डिजिटलभुगतानव्यवस्था च उपलब्धा अस्ति।

विश्वहिन्दीदिवसस्य उद्देश्यं केवलं दिवसाचारणम् एव न, अपि तु हिन्दीभाषायाः विषये जागरूकतावर्धनं, तस्याः ग्रहणयोग्यतावर्धनं, तस्याः वैश्विकमहत्त्वस्य ज्ञानम् अपि अस्ति। अस्मिन् दिने विविधदेशेषु हिन्दीपरिचर्चाः, कविसम्मेलनानि, निबन्धप्रतियोगिताः, सांस्कृतिककार्यक्रमाः, कार्यशालाश्च आयोज्यन्ते। अयं दिवसः हिन्दीभाषायाः अध्ययनम् अध्यापनम् अनुसन्धानं च प्रोत्साहयति।

वैश्वीकरणस्य युगे अस्मिन् आङ्ग्लभाषायाः प्रभावकारणात् हिन्दीभाषायाः विकासस्य मार्गः सरलो नास्ति ।उच्चशिक्षा-विज्ञान-यन्त्रज्ञानक्षेत्रेषु आङ्ग्लभाषायाः प्राधान्यं दृश्यते। केचन जनाः हिन्दीभाषां अशिक्षितानां ग्राम्यजीवनस्य प्रतीकरूपेण मन्यन्ते, यत् सर्वथा अनुचितम् अस्ति। अत्रेदम् आवश्यकं यत् हिन्दीभाषायाः आधुनिकसन्दर्भेषु सर्वेषु क्षेत्रेषु प्रयोगः वर्धनीयः। हिन्दीभाषायाः भविष्यत्कालः उज्ज्वलः अस्ति। भारतदेशस्य वैश्विकस्तरे विशिष्टतमं स्थानम्, प्रवासीभारतीयानां सक्रियता, यान्त्रिकमाध्यमानां विस्तारश्च हिन्दीभाषायाः कृते उपयोगी वर्तते। यदि हिन्दीभाषा जीविकोपार्जन-विज्ञान-यन्त्रज्ञान - अन्ताराष्ट्रियसंवादेषु अधिका प्रयुक्ता भवेत् , तर्हि एषा विश्वस्य प्रमुखभाषासु स्वकीयं स्थानं प्राप्स्यति एव। अतः विश्वहिन्दीदिवसे अस्माभिः हिन्दीभाषायाः गौरवबोधेन संरक्षणं, संवर्धनं, प्रचारश्च कर्तव्यरूपेण स्वीकर्तव्यः।

स्वास्थ्यविभागस्य भवनेषु "सूर्य-ऊर्जा-आवास-पटलम्" इति स्थापितानि भविष्यन्ति - मुख्यमंत्री सुक्खुः

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः स्वास्थ्यविभागस्य अन्तर्गतविभिन्नस्वास्थ्यसंस्थानभवनेषु छदेः उपरि सौरप्रणालीस्थापनस्य निर्देशं दत्तवान्। एतेषु सर्वेषु भवनेषु चरणबद्धरूपेण छदेः उपरि "सूर्य-ऊर्जा-आवास-पटलम्" इति स्थापयित्वा हरित ऊर्जायाः प्रचारः भविष्यति, धनस्य रक्षणं च भविष्यति इति सः अवदत्। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारेण राज्यस्य हरित ऊर्जाराज्यरूपेण विकासस्य लक्ष्यं निर्धारितम् अस्ति तथा च एतत् उद्देश्यं प्राप्तुं प्रभावी पदानि क्रियन्ते। सः अवदत् यत् हिमाचलप्रदेशस्य वार्षिकं ऊर्जायाः उपभोगः प्रायः १३,००० मिलियन यूनिट् भवति । राज्यस्य ऊर्जा स्वावलम्बी कर्तुं राज्यसर्वकारेण नवीकरणीय ऊर्जास्रोतसां माध्यमेन अस्याः ऊर्जायाः उपभोगस्य ९० प्रतिशताधिकं भागं पूरयितुं लक्ष्यं निर्धारितम् अस्ति।राज्यसर्वकारेण वर्षद्वयान्तरे राज्ये ५०० मेगावाट् क्षमतया सौरविद्युत्परियोजनानां स्थापनायाः लक्ष्यं निर्धारितम् अस्ति । सम्प्रति ३२ मेगावाट् पेखुबेला सौरविद्युत्परियोजना, ५ मेगावाट् भञ्जालसौरविद्युत्परियोजना, १० मेगावाट् अघलौरसौरविद्युत्परियोजना च राज्ये विद्युत् उत्पादनं कुर्वन्ति । राज्यसर्वकारः सौरऊर्जा, हरितहाइड्रोजन, संपीडितबायोगैस्, अन्येषु क्षेत्रेषु वैकल्पिकऊर्जापरियोजनानां स्थापनायै विशेषप्रयत्नाः कुर्वन् अस्ति । हिमाचलं हरित ऊर्जा राज्यं कर्तुं लक्ष्यं प्राप्तुं ग्रामपञ्चायतानां केन्द्रभूमिका दत्ता अस्ति। हरितपञ्चायतकार्यक्रमः प्रारब्धः अस्ति, यस्य अन्तर्गतं सर्वेषु पंचायतेषु ५०० किलोवाट् भूमौ स्थापिताः सौरविद्युत्परियोजनाः स्थापिताः भविष्यन्ति।

योजनायाः प्रथमचरणस्य २४ ग्रामपञ्चायतेषु ५०० किलोवाट् सौरसंस्थानानां स्थापनायाः अनुमोदनं प्राप्तम् अस्ति, १६ पंचायतेषु च कार्यम् आरब्धम् अस्ति अस्य कार्यक्रमस्य उद्देश्यं कुलम् १५० मेगावाट् सौर ऊर्जायाः उत्पादनम् अस्ति । अस्य कार्यक्रमस्य अन्तर्गतं परियोजनाभिः उत्पद्यमानस्य विद्युत्प्रवाहस्य २० प्रतिशतं राजस्वस्य उपयोगः राज्यसर्वकारेण तत्तत्ग्रामपञ्चायतानां अनाथबालानां विधवाणां च आर्थिकसहायार्थं भविष्यति। ऊनामण्डले स्थितस्य पेखुबेला सौरविद्युत्परियोजनायाः व्यावसायिकसञ्चालनं २०२४ तमस्य वर्षस्य अप्रैल-मासस्य १५ दिनाङ्कात् आरब्धम् अस्ति, अधुना यावत् ७९.०३ मिलियन-एककानां शुद्धविद्युत्-उत्पादनं, २२.११ कोटिरूप्यकाणां राजस्वं च प्राप्तम् अस्ति।

संस्कृतभारती उत्तराञ्चलम् द्वारा पिथौरागढे स्थिते विवेकानन्द-विद्यामन्दिरे आयोजितस्य प्रान्तस्तरीय-प्रबोधनवर्गस्य सम्पूर्तिः जाता

हिमसंस्कृतवार्ताः-कार्यक्रमस्य शुभारम्भः माननीयः जिला-पञ्चायताध्यक्षः श्री जितेन्द्रप्रसादः, जिलाधिकारी आशीष भटगांई, नगरनिगम- महापौर्या कल्पना देवलालया च संयुक्तरूपेण दीपप्रज्वलनं कृत्वा अभवत्।अवसरेऽस्मिन् उपस्थितान् प्रतिभागिनः सम्बोधयन् जिलाधिकारी आशीष भटगांई महोदयः संस्कृतभाषायामेव स्वोद्बोधनस्य आरम्भं कृतवान्। तेनोक्तं संस्कृतं केवलं भाषा न, अपि तु भारतीयसंस्कृतेः, ज्ञानस्य, मूल्यानां च संवाहिका अस्ति। एते प्रबोधनवर्गाः युवानां मध्ये सांस्कृतिकचेतनां जागरयन्ति, समाजाय च वैचारिकां दिशां प्रददति। संस्कृतात् एव विज्ञानस्य उत्पत्तिः अभवत्; पाश्चात्यदेशाः अपि संस्कृतस्य अनुकरणं कुर्वन्ति; शून्य- दशमलवयोः आविष्कारस्य जननी संस्कृतमेव अस्ति।स्वीयसम्बोधने माननीयः जिला-पञ्चायताध्यक्षः जितेन्द्रप्रसादः संस्कृतभारत्या क्रियमाणानां प्रयासानां प्रशंसां कृत्वा अवदत्- संस्कृतमाध्यमेन राष्ट्रनिर्माणस्य कार्यं क्रियते। एवमेव नगर-निगम-महापौर्या कल्पना देवलालयामहोदयया उक्तं यत् संस्कृतं भारतीयसभ्यतायाः आत्मा अस्ति; तस्य संरक्षणसंवर्धनार्थं समाजस्य प्रत्येकवर्गः अग्रे आगच्छेत्। एतादृशानाम् आयोजनानां निरन्तर-आयोजनस्य आवश्यकता इति सा बलं दत्तवती।कार्यक्रमे प्रान्तस्य विभिन्नेषु भागेषु आगतानां प्रतिभागिनाम् अनुभवविनिमयः अभवत्, संस्कृतप्रचारप्रसारार्थं च संकल्पः कृतः। समापनावसरे आयोजकैः अतिथीनां स्मृतिचिह्न- प्रदानपूर्वकं सम्मानः कृतः।संस्कृतभारती उत्तराञ्चलस्य प्रान्त-संघठन-मन्त्री गौरवशास्त्री अवदत्- संस्कृतं केवलं भाषा न, अपि तु भारतीय-सभ्यतायाः आत्मा अस्ति। संस्कृतं सामान्य-व्यवहार-भाषारूपेण स्थापयितुं संस्कृतभारत्या निरन्तरं कार्यं क्रियते। संस्कृतभारती उत्तराञ्चलस्य प्रान्ताध्यक्षः डॉ. आनन्द भारद्वाजः अवदत्- "संस्कृतं भारतवर्षस्य प्राणः अस्ति।कार्यक्रमे प्रान्तमन्त्री गिरीश तिवारी, प्रान्तप्रचारप्रमुखः जगदीश जोशी, परिसरनिदेशकः हेमचन्द्र पाण्डेयः, जनपदमन्त्री डॉ. रघुनाथ भट्टः, जनपदप्रचारप्रमुखः डॉ. गोपेशपाण्डेयः, ज्योतिप्रकाश जोशी, आचार्यः पवनपाठकः, धर्मराजभट्टः, मनोजपाण्डेयः, डॉ. गणेश उपाध्यायः, प्रियांशु उप्रेती, देवेन्द्रसिंह बोरा, वर्गाधिकारी नवीनजोशी, प्रकाशजोशी, सन्तोष कापड़ी इत्यादयः कार्यकर्तारः सामाजिकाः च उपस्थिताः आसन्। कार्यक्रमस्य संचालनं पिथौरागढ़स्य जनपदमन्त्री डॉ. रघुनाथ भट्टेन कृतं, समापनकाले च सर्वेषां प्रतिभागिनां प्रति कृतज्ञता व्यक्ता कृता।

वार्तासंवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये।

काव्या- नमस्ते नन्दिनि। अहो! अद्य एका विचित्रा वार्ता श्रुता। पुण्ये पत्तने कतिपयेषु सप्ताहेषु एव गृहस्य मूल्यं विंशति-लक्ष-रूप्यकैः वर्धितम्। एतेन विस्मितेन क्रेत्रा स्वकीयः अनुभवः अन्तर्जालपटले प्रकटितः।

नन्दिनी- सत्यम्, धनस्य वृद्धिः तु महती अस्ति। अपरं पश्य, केनचित् विदेशीय-यात्रिणा उदयपुर-नगरम् भारतस्य सुन्दरतमं नगरम् इति कथितम्। तेन एतद् आश्चर्यं प्रकटितं यत् किमर्थं जनैः एतस्य विषयस्य अधिकं वर्णनं न क्रियते।

काव्या- सत्यम्, उदयपुर-नगरम् अतीव रमणीयम्, मया अपि पूर्वं तत्र गत्वा तत् दृष्टम्। अपरं शृणु, केनचित् पुरुषेण अन्तर्जालपटले अवाञ्छित- दूरवाणी- आह्वानानां निरोधाय अष्टविधः उपायः दर्शितः। तेन सामान्य-जन-लाभाय एषः सन्देशः प्रसारितः।

नन्दिनी- निश्चितं, तादृशः उपायः सर्वेभ्यः सुखदः भवति। अपरं पश्य, एकेन अमेरिका-देशीयेन पुरुषेण अष्ट-चत्वारिंशत्-वर्षेभ्यः पूर्वं विस्मृतः जापान-देशीयः सखा पुनः प्राप्तः। एकेन पुरातनेन विद्युत्-पत्रेण एषा मैत्री पुनः संवृत्ता। तेन एषः सुखदः वृत्तान्तः अन्तर्जाले प्रकाशितः।

काव्या- आम, सा पुरातनी मैत्री तु सर्वेभ्यः प्रेरणादायिका अस्ति। अद्यतनः कार्यक्रमः अस्माभिः सुष्ठु चालितः।

नन्दिनी- सत्यम्। अद्यतनः कार्यक्रमः अत्रैव समाप्तः। आवां पुनर्मेलिष्यावः। नमो नमः।

हिमसंस्कृतवार्ताः , ईदरधीरजः,हैदराबादः

जलमार्गमन्त्री सर्वानन्दसोनोवालः विशाखापत्तनम-बन्दरगाह-प्राधिकरणस्य अनेक-परियोजनानां आधारशिलाम् अस्थापयत्

व्यापारिकसमुद्रतट-नौकायान-जलमार्गमन्त्री सर्वानन्दसोनोवालः विशाखापत्तनम-बन्दरगाह-प्राधिकरणस्य अनेक-परियोजनानां आधारशिलाम् अस्थापयत्, भारतस्य समुद्री-क्षेत्रस्य सुदृढीकरणाय केन्द्रसर्वकारस्य दृष्टिः च रूपरेखां कृतवान्। सभां सम्बोधयन् व्यापारिकसमुद्रतट-नौकायान-जलमार्गमन्त्री सर्वानन्दसोनोवालः समुद्रयाननिर्माणस्य परिष्कारस्य च विश्वस्तरीयमूलसंरचनायाः विकासस्य आवश्यकतायाः उपरि बलं दत्तवान्। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी इत्यस्य 'समुद्रीभारतदृष्टिः २०३०' तथा 'समुद्री-अमृतकालदृष्टिः २०४७' इति उपक्रमानाम् उल्लेखं कृत्वा व्यापारिकसमुद्रतटनौकायान-जलमार्गमन्त्री सोनोवालः अवदत् यत् भारतस्य लक्ष्यं २०३० तमवर्षपर्यन्तं शीर्ष-दश-जहाजनिर्माण-राष्ट्रेषु, २०४७ तमवर्षपर्यन्तं च शीर्ष-पञ्च-राष्ट्रेषु भवितुं वर्तते। व्यापारिकसमुद्रतट-नौकायान-जलमार्गमन्त्री सोनोवालः घोषितवान् यत् विशाखापत्तनम्-नगरे ₹३०५ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन उन्नतजहाजप्रौद्योगिकीकेन्द्रस्य स्थापना भविष्यति। केन्द्रं अनुसन्धानविकासयोः, जहाजनिर्माणस्य, विशेषशिक्षणस्य च विषये केन्द्रीक्रियते । व्यापारिकसमुद्रतट-नौकायान-जलमार्गमन्त्री सोनोवालः अवदत् यत् आन्ध्रप्रदेशस्य दुगीराजपत्तनम-नगरे बन्दरगाह-सह-जहाजनिर्माण-जहाज-मरम्मत-समूहस्य स्थापनायाः प्रस्तावः विचारणीयः अस्ति

UDAN YOJANA - हिमाचलप्रदेशे सप्ताहे सप्तदिनानि द्वे कम्पन्यौ हेली-टैक्सी-सेवाम् आचरिष्यतः

हिमसंस्कृतवार्ताः - शिमला।

हिमाचलप्रदेशे द्वे कम्पन्यौ हेली-टैक्सी-सेवाम् आरभन्ते । हेरिटेज एविएशन तथा पवनहंस लिमिटेड इत्येतयोः सज्जता आरब्धा अस्ति। हेरिटेज एविएशन इति शिमला-नगरस्य संजौली-हेलपोर्ट्-तः भुन्तरर-रिकोङ्ग-पियो-मार्गेषु सेवां करिष्यति, पवनहंस-लिमिटेड् चण्डीगढ-शिमला-मनाली-शिमला-रिकोङ्ग-पियो-मार्गेषु च सेवां करिष्यति एताः सेवाः UDAN योजना (उड़े देश का आम नागरिक) इत्यस्य अन्तर्गतं प्रारभ्यन्ते । अस्य कृते केन्द्रीयनागरिकविमाननमन्त्रालयेन निविदाः निर्गताः । हेली-टैक्सी-सेवायाः संचालनस्य ८०% व्ययः केन्द्रसर्वकारेण, २०% राज्यसर्वकारेण च वह्यते ।

कम्पनी अद्यापि भाटकम् अन्तिमरूपेण न निर्धारितवती। हेरिटेज एविएशनेन शिमलातः रेक्कोङ्ग पेओ, भुन्तरपर्यन्तं सेवाप्रारम्भस्य सर्वाः औपचारिकताः सम्पन्नं कृतम्। पवनहंस लिमिटेड् औपचारिकतायाः अन्तिमपदे अस्ति।

हेरिटेज एविएशनस्य शिमलातः किन्नौरपर्यन्तं विमानसेवानां औपचारिकं उद्घाटनं मुख्यमन्त्रीकार्यालयात् नियुक्तिं प्राप्य भविष्यति। संजौली-हेलपोर्ट्-स्थले आयोजनस्य सज्जता प्रचलति, परन्तु मुख्यमन्त्रीकार्यालयेन अद्यापि जनवरी-मासस्य १४ दिनाङ्कस्य तिथिः निर्धारिता नास्ति ।

हेरिटेज एविएशनेन शिमलातः रिकोङ्ग पिओपर्यन्तं, शिमलातः भुन्तरपर्यन्तं च हेलिटैक्सीसेवाप्रक्षेपणस्य औपचारिकताः सम्पन्नाः। पवनहंस लिमिटेड् अपि शिमला-रामपुर-रिकोङ्ग-पिओ, चण्डीगढ-शिमला-मनाली-मार्गेषु सेवां प्रदातुं सज्जा अस्ति । मुख्यमन्त्री एतासां सेवानां औपचारिकतानां समाप्तेः अनन्तरं उद्घाटनं करिष्यति।

- देवेशकुमारः, प्रधानसचिवः, पर्यटनं एवं नागरिक-उड्डयनविभागः